

Korte toespraak van de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal na de toespraak van H.M. de Koningin, gehouden op 11 januari 2005, het Paleis op de Dam.

Majesteit,

In het begin van elk nieuw jaar wordt afscheid genomen van het oude. Nu echter leeft het oude jaar nog voort. De natuurramp in delen van Azië en Afrika op de tweede Kerstdag heeft menselijk leed veroorzaakt in een omvang en indringendheid die ons rationele vermogen niet kan bevatten en ons menselijk gevoelsleven niet in zich kan sluiten. Op ons netvlies staan beelden van ontzielde lichamen naast wezenloze levenden. Verbonden voelen wij ons met de nabestaanden van ook Nederlandse doden en met diegenen die verscheurd worden door onzekerheid over het lot van vermiste dierbaren.

Wij raken het oude jaar niet kwijt en willen dat ook niet. Nederlandse burgers hebben zich wereldburgers getoond door hun betrokkenheid te onderstrepen met daadkracht. Het besef dat noodhulpverlening pas een allereerste begin is van een langdurend proces van wederopbouw verplicht diegenen, op wier schouders een specifieke verantwoordelijkheid rust. Dat geldt in het bijzonder Uw regering, die de zware opgave heeft hulp adequaat en professioneel te doen zijn ondanks de complexiteit van de problematiek en in het besef dat er ook rampen zijn waar wij niet of niet meer zo indringend over worden geïnformeerd. Wij wensen Uw regering toe: durf en doorzettingsvermogen.

De macht van de natuur wordt thans wereldwijd bestreden met de kracht van menselijke solidariteit. Samen met anderen poogt ook ons land bij te dragen aan de bevrijding van gevoelde hulpeloosheid en hopeloosheid. Dit jaar gedenken wij dat 60 jaar geleden internationale bondgenootschappen leidden tot bevrijding van hulpeloosheid en hopeloosheid, door óns doorstaan tijdens de Tweede Wereldoorlog.

De vele levens die voor die vrijheid zijn gegeven, drukken de kostbare waarde daarvan uit. De bevrijding verplicht tot beleving van die vrijheid in verantwoordelijkheid, tot respect voor

de ander. Daden van extremisme in ons land, waaraan Uw kersttoespraak was gewijd, staan daar haaks op. Er zal misschien sprake moeten zijn van een nieuwe bevrijding, en wel van onszelf, van onze vooroordelen en misvattingen. Zoals: de misvatting dat bevolkingsgroepen beoordeeld kunnen worden op het gedrag van hun extremen. Zoals: de idee dat tolerantie een vrijblijvend gedogen is van andersdenkenden in plaats van acceptatie van de gelijkwaardigheid van iedere mens ook al denkt deze anders. Zoals: de misvatting dat seculiere overheden tegen religie zijn omdat zij zich daar niet op baseren. Bevrijden moeten we onszelf eveneens van de neiging om bij onzekerheid over onze identiteit als Nederlands volk zekerheid te willen vinden door ons af te zetten tegen het te onbekende en onbegrepene.

Majesteit, bij Uw inhuldiging - dit jaar 25 jaar geleden - sprak u: "Fundamenteel is dat wij gemeenschap blijven en dat bewijzen door inspanning-in-saamhorigheid en zelfbeperking-in-vrijheid". Als Koningin bent U symbool van de eenheid van de natie. Naarmate die eenheid onder druk komt te staan, manifesteert zich het belang van het Koningschap en de wijze waarop dit inhoud wordt gegeven. Hier en overzee. Vanaf eind april zal onder andere daaraan bijzondere aandacht worden gegeven in het kader van de viering van Uw zilveren regeringsjubileum. Daarbij: zozeer als wij hebben meegeleefd met het overlijden van Uw beide ouders vorig jaar, zo verheugen wij ons mét U op de komst van Uw twee kleinkinderen dit jaar. Mogen nieuwe mensenlevens ons eraan herinneren dat onze bijdrage aan gemeenschapszin de nalatenschap vormt voor na ons komende generaties.

Met deze opgave en uitdaging, Majesteit, Koninklijke Hoogheden, zou ik het glas willen heffen en U namens alle hier aanwezigen, die op enigerlei wijze publieke verantwoordelijkheid dragen, hartelijk willen danken voor dit gemeenschappelijke begin van het nieuwe jaar!